

به شیوهیهکی دیموکراتی 149 ساله به دوی مه رگی باوکدا، دهسته لاتی سه رۆک راسته وخۆ پادهستی کوپ یان باوک ده کری.

بوپکان قادر
04.11.2004

buorkan@hotmail.com

وه لاتی ئیمارتی شیخهکانی عه ره بی که ده که ویته دورگی که ندا و له سه ر ئوقیانووسی په ترۆله، له وه تی هه یه شیخهکان حوکمی ده که ن و بو به رژه وهندی و مه رامهکانی خویان به پویه ده بن. پۆزی سی شه ممه شیخ زایدی بن سولتان ئهل نیهانی سه رۆکی وه رگری دهسته لاتی له برا که وه ری خوی به زۆری، کۆجی دوا بی کرد.

ههروه کو پیشه ی سه رانی سه رۆک کۆمارهکانی دونیا بو پراگرتنی پویهندی سیاسی و دیپلوماسی نیوانیان، زور ئازا و به په له ن له کاتی مردنی سه رۆکی وه لاتی کدا له ناردنی په یامی سه ره خو شی و به شان و بال هه لاندان و وه سفکردنی وه کو باشتترین پیاو دیموکراتیترین و ئاشتیخوازترین و .. به کورتی و پیرای ئه وه ی به په له ن، هاوکات داهینه ریشن له دۆزینه وه ی وه شه ی نویدا بو وه سفکردنی ئه لمه رحومه کاندان. هه ر بویه ده بینین جاکشیراکی سه رۆکی فه ره نساش ه یج شه رم ناکا و ئه لزائیدی سه رۆکی مردوی ئیمارات به پیاوی ئاشتی وه سف ده کا.

شیخ زاید له سالی 1972 وه که دوی سه ره خویی ئیمارات له ژیر ئیستعماری به ریتانیدا و پیک هیئانی یه کیتی ئیماراتی عه ره بی له ئه بو زه بی و دبی و عه جمان ئه لفجیره ئه لشارقه و ئوم ئه لقه وین و راس ئه لخیمه پیکه پینرا، خوی کرد به سه رۆک. سه رۆکی ئه لزاید هه ر وه کو وتمان به شیوه ی زور داری له برا له خو گه وه رتری ساند ه بوو. به لام هه ر وه کو له سه ره وه دا نوسراوه 149 ساله دهسته لات له و دورگیه دا له نیوان کوپ و باوکدا ئالوگۆری پیده کری. ته نه نا جیاوازیکی شیخ زاید له گه ل ئه وان ی پیش خویدا ئه وه بوو، که ئه ته حه مولی نه کرد تا کو برا که ی ده مرئ چاوه پیری دهسته لات بکا، هه ر بویه به هه ره شه کردن برا له خو گه وه تر و پیره که ی ناچار ده کا به ملکه چکردنی داوا که ی.

دهسته لات له نیو ئه و خیزانه دا ده گه ریته وه بو سالی 1855 که باپیری شیخ زاید بوو تا کو سالی 1909 حوکمی ئیماراتی ئه بو زه بی کرد. ئه وه درێژترین ماوه ی دهسته لاداریتی بوو له وه یدا. به دوی مردنیدا راسته وخۆ دهسته لات پادهستی باوکی شیخ زاید ده کری تا کو مردنی. به دوی مردنی باوکیدا، شیخ زاید که بجوکی جوار برا له خوی گه وه تر بوو، بویه هه ر به دوی مه رگی باوکیدا، شانسی پادهست کردنی دهسته لاتی نه بوو. بویه برا گه وه ئه و میراته ی بو مایه وه و یه کسه ر بوو به سه رۆک و دوا جار به زور ئه و دهسته لاته ی لی وه رگرت.

شیخ زاید که 22 سال حوکمی یه کیتی ئیماراتی عه ره بی کرد تا کو پۆزی سی شه ممه که له ته مه نی 86 ساله دا مرد. یه ک پۆز دوی مه رگی شیخ زاید ئه و وه لاته رایگه یاند که له کۆبونه وه ی ئه نجومه نی بالای دهسته لاتی ده ولاتی ئیماراتی عه ره بی، که گوا یه به رزترین ئاستی دهسته لاته له و وه لاته دا، کوپی گه وه ری شیخ زاید، ئه لشیخ خه لیفه بن زایدیان به سه رۆکی ئه و وه لاته دیاری کرد.

له وه لاتانی خو ره لاتی ناوه راستدا، مه سه له ی پادهست کردنی دهسته لات نه ک هه ر له سه رۆکایه تی وه لاته کاندان، به لکو له حیزبه کانیشدا، حاله تیکی ئاساییه و به شیوه یه کی دیکتاتوری سیاسی موماره سه ده ر کری، هه ر وه کو چۆن له ئامریکا شدا دیکتاتوریتی مالی حوکم ده کا و و پیرای هه موو بانگه شه و هات و هاواری درۆزانه ی ئه مریکا، ده بینین بۆشی باوک، له جیگای خویدا، بۆشی کوپ داده نی.